

IHMISKAUPAN VASTAISTA TOIMINTAA KOSKEVIEN HALLITUSOHJELMAKIRJAUSTEN TOIMEENPANON POIKKIHALLINNOLLINEN OHJAUSRYHMÄ

4. KOKOUS

Aika Maanantai 31.5.2021 klo 9:00–11:00

Paikka [Teams-kokous](#)

Osallistujat Kansliapäällikkö Pekka Timonen (puheenjohtaja), OM
Osastopäällikkö, ylijohdaja Ari-Pekka Koivisto (varapuheenjohtaja), OM
Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori Venla Roth (pääsihteeri),
Suunnittelija Katja Repo (pöytäkirjasihteeri), OM

Kansliapäällikkö Kirsi Pimiä (varsinainen jäsen), SM
Johtaja Jari Keinänen (varsinainen jäsen), STM
Hallitusneuvos Olli Sorainen (varsinainen jäsen), TEM
Neuvotteleva virkamies Anna Bruun (varajäsen), TEM
Oikeuspäällikkö Kaija Suvanto (varsinainen jäsen), UM
Lainsäädäntöneuvos Jyri Inha (varsinainen jäsen), VM

ASIALISTA

1) Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00.

2) Edellisen kokouksen kokousmuistion hyväksyminen

Kokousmuistioon ei ollut kommentteja. Hyväksyttiin muistio.

3) Ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan lainsäädännön uudistaminen – hankkeen eteneminen (STM)

Keinänen esitteli hankkeen etenemistä. Hän kertoi työryhmän tehtävistä ja kävi läpi tähän mennessä työstettyjä aiheita. Työryhmä on kokoontunut 11 kertaa. Yksi merkittävä kysymys on sote ja sen vaikutus kokonaisuuteen. Pohdittavana tällä hetkellä on, mikä olisi ideaalimalli ihmiskaupan uhrien auttamisen järjestämiseksi ja toimisi myös yhteistyön kannalta. Tavoitteena on, että kysymyksiä saataisiin työstettyä niin, että asia olisi esiteltävissä ohjausryhmälle syksyllä 2021. On ollut tietoinen valinta kartoittaa perusteellisesti aluksi hyvin toimivat asiat ja mikä ei toimi. Nyt ollaan lähtemässä tekemään varsinaisia ratkaisuja, mutta vielä ennen sitä käsitellään ja

selvitetään muutamia teemoja. Työssä on nähtävissä muutamia selkeitä kiistakysymyksiä, mm. mikä on ”yleisen” ja ”erityisen” välinen suhde. Näistä ollaan hiljalleen pääsemässä eteenpäin. Työryhmän ratkaistavana on isoja ja monilta osin haastavia kysymyksiä. Tavoitteena on, että syksyllä olisi ehdotus organisoitumisesta, jonka voisi tuoda ohjausryhmän käsittelyyn.

Puheenjohtaja totesi, että ideaalimallin etsiminen voi olla haastavaa, enemmän tulisi valmistella vaihtoehtoja ja listata niiden osalta hyödyt ja haitat. Kun sote on tulossa, olisi mahdollisuus rakentaa puhtaalta pöydältä palvelujärjestelmää.

Keinänen totesi, että erityisesti ulkopuolelta on esitetty ideaalimallin etsimistä, mutta työryhmän sihteeristö näkee tässä haasteita. Soten suhteen tehtävänä on huomioida sen tuomat uudistukset ja STM:n sisällä tulee olla perillä tehtävistä ratkaisuista.

Inha totesi, että kyse on isosta kokonaisuudesta, jossa valintaan liittyvät kysymykset painottuvat. Jatkosuunnittelussa on toisaalta mahdollista konvergentti toteuttaminen ja täysipainoisen kokonaisuuden löytäminen ja toisaalta ratkaisu, joka olisi vaikutuksiltaan mahdollisimman tehokas sitä silmällä pitäen, mitä hankkeessa haetaan. Kysyi, mitä vaikutuksia uudistuksesta syntyy ja miten osa-alueiden taloudellisia vaikutuksia on arvioitu ja arvioidaan?

Keinänen vastasi, että sisällöllisen kokonaisuuden osalta taloudellisten vaikutusten arviointi ei ole vielä ollut tarkastelussa. Vaikutusten tulisi pääsääntöisesti olla kustannusneutraaleja. Ei ole vielä pohdittu mekanismeja, miten arviointi nivotaan osaksi työtä. Ottavat VM:öön yhteyttä tämän osalta tarvittaessa ja asian työn alle.

Pimiä muistutti, että kun ihmiskaupan uhrien asema perustuu kv-sopimukseen, tätä ei tule kyseenalaistaa. Uhreja ei tule rinnastaa muihin avun tarvitsijoihin Uhrit, joiden palvelut on tuotettu kunnissa, eivät aina ole saaneet kaikkia tarvitsemiaan palveluita. Auttamisjärjestelmän työhön on oltu tyytyväisiä, eikä ratkaisujen toivottaisi menevän siihen, että hyvään ja arvostettuun järjestelmään kajottaisiin. Ainakin olemassa olevaa osaamista tulee hyödyntää. Myös soten vaikutukset ja mahdollisuutta yhteistyön rakentamiseen olisi hyvä miettiä.

Keinänen totesi, että on mietitty yhteistyömallia ja pohditaan soten vaikutusta. Tiedetään myös kv-sopimusten uhreille antama erityisasema. Silti haastavia kysymyksiä on ja vaikeaa nähdä, mikä on se erityinen palvelu, joka annetaan muullekin kuin perusterveydenhuollon asiakkaalle.

Puheenjohtaja totesi, että viime hallituskaudella sotea valmisteltaessa tuli selväksi, että kaikki lakisääteisten tehtävien ulkopuolinen joudutaan sekä sääntelemään että rahoittamaan tarkasti. Jos järjestelmä halutaan rakentaa hyvinvointialueille, tulee tämä säännellä tarkasti ja varmistaa rahoitus. Lisäksi nousee kysymys niistä uhrien palveluista, joita tarjotaan useammille hyvinvointialueille. Ei ole huomannut, että ihmiskauppa olisi näissä keskusteluissa mukana.

Keinänen totesi, että rahoituspohja mm. muiden väkivallan uhrien auttamiseksi on kokonaisuutena sellainen, joka edellyttää erityisen tarkkaa valmistelua. Vaikeusaste tulee nimenomaan siitä, että on tapahtumassa muutos. Tehtävänä on huolehtia tämä ehdotuksissa ja rakenteissa.

4) Ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman toimeenpano (valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaatio)

Roth esitteli toimintaohjelman toimeenpanon tilannetta. Toimintaohjelma on hyväksytty valtioneuvoston periaatepäätöksenä 6.5.2021 ja toimeenpano on aloitettu yhteistyössä toimijoiden kanssa. Toimeenpanosuunnitelma on juuri valmistumassa. Toimeenpano on lähtenyt käyntiin erittäin hyvin. Toimijat ovat olleet sitoutuneita, mikä edistää ohjelman toteutumista.

Pimiä kertoi, että poliisin panostus on jopa 35 henkilötyövuotta valtakunnallisesti. Täksi vuodeksi saatiin korvamerkitty raha, mutta kehyksiin ehdotus ei mennyt läpi. Säästöt poliisin puolelle ovat suuret. Talousarvioesitykseen toistetaan tarpeet. Myös auttamisjärjestelmälle esitettiin lisäresurssia, mutta se ei menestynyt. Resurssiesityksiä tulee miettiä vielä lisää. Rikostiedustelulainsäädännön uudistamistarpeista eduskunta ollut varsin kriittinen siviilitiedustelulainsäädännön kohdalla.

Inha totesi, että resurssit ovat kriittisiä hankkeen toteutumisen kannalta. Kun on eri hallinnonalojen kehyksiin ja resurssihin kytkeytyviä toimia ja kehyksien päättäminen tulee olemaan haastavaa, on tärkeää tuoda esiin resurssiesityksien kokonaisuus ja liittymä toisiin esityksiin.

Roth kertoi, että resurssien suhteen koordinoitua on tehty oikeusalan viranomaisien kesken, mutta yhteistyötä ja esityksien koordinoitua voitaisiin tiivistää muidenkin hallinnonalojen kanssa.

5) Ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön ehkäisy- ja torjuntatoimet (TEM)

Sorainen kertoi käynnissä olevista hankkeista TEM:ssä. Useita lainsäädäntöhankkeita ja muita hankkeita teemaan liittyen on vireillä. Muutosehdotus ulkomaalaislakiin (HE 252/2020) ja siihen liittyvä TyV:n mietintö on valmis. Myös kausityölain muutoksella ja marjanpoimijoiden oikeusasemaa koskevalla esityksellä on yhtymäkohtia hyväksikäytön torjuntaan. Asumisolosuhteisiin liittyen on nimetty työryhmä vastikään.

Roth totesi, että Sorainen vetää varsin laajaa kokonaisuutta. Koordinaatio on tehty tiivistä yhteistyötä Soraisen kanssa. Paljon on menossa eteenpäin. Asumisolosuhtekysymys on ilmennyt toimintaohjelmaa valmisteltaessa, tätä valvotaan pirstaloituneesti. Kokonaiskuvaa ei muodostu viranomaisille. Mukana usein myös alaikäisiä huollettavia lapsia, joten kysymykseen liittyy myös lapsien suojelua koskevat kysymykset. Kysymys ei ole helppo, minkä vuoksi työryhmä katsottiin tarpeelliseksi. Kysymyksen merkitys ei tule ainakaan vähenemään tulevaisuudessa, vaan pikemminkin kasvamaan.

6) Muut ajankohtaiset asiat

- **EU:n uusi ihmiskaupan vastainen strategia on julkaistu 14.4.2021**

Repo esitteli EU:n ihmiskaupan torjunnan strategian. Strategia on komission vuonna 2020 tekemän konsultaatioprosessin tulos, jonka valmisteluun myös Suomi on osallistunut ja johon esitetyt kannat laadittu yhteistyössä viime syksynä. Suomen tuoloin esittämät kannat on huomioitu EU:n strategiassa hyvin ja yleisesti strategiassa on paljon samaa kuin kansallisessa toimintaohjelmassa. Komissio on omaksunut strategiassa varsin laaja-alaisen lähestymistavan ihmiskauppaan, strategia sisältää mm. mahdollisuuden useiden lainsäädäntöinstrumenttien arvioimiseen ja siinä on huomioitu varsin laajasti yhteiskunnan eri sektorit ja toimijat. Strategia rakentuu viidelle painopisteelle, joihin liittyy konkreettisia toimenpiteitä, joita komissio itse toteuttaa tai jäsenvaltioita kehoitetaan toteuttamaan. Strategiasta on valmisteltu E-kirjettä eduskunnan informoimiseksi.

Koivisto totesi, että kun STM:n työryhmässä käsitellään kesäkuussa organisoitumista ja malleja, ja kun syksyllä tuodaan kokonaisuus ohjausryhmälle, olisi toivomus, että ehdotukset tulisivat ohjausryhmälle hieman pidemmällä varoitusaikalla niin, että ehdotuksiin olisi hieman aikaa perehtyä.

Keinänen totesi, että toimittavat materiaalin syksyn kokoukseen hyvissä ajoin.

7) Seuraava kokous

Sovittiin, että seuraava kokous pidetään lokakuun lopussa. Kokousaika sovitaan tarkemmin sähköpostitse.

8) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.36.